

TIIVISTELMÄ

Tutkimuksessa haluttiin selvittää 10 myydyimmän reseptilääkeaineen katteet ja työkustannukset ennen viitehintajärjestelmän käyttöönottoa sekä sen jälkeen. Lääkkeen toimittamisvaiheet eroteltiin eri työprosesseihin, joita ovat tilauksen teko, tilauksen vastaanotto, reseptin vastaanotto, reseptin toimitus ja reseptilääkkeen kassaan maksu sekä määritettiin näihin prosesseihin kuluva keskimääräinen aika ja kustannus.

Tutkimuskohteeksi valittiin koko vuoden 2008 ajalta apteekin 10 myydyintä lääkevalmistetta, jotta tutkimusotos vastaisi mahdollisimman hyvin apteekistamme toimitettavaa ”perusreseptilääkettä”. Tutkimusotokseen hyväksyttiin viisi lääkeainetta, joiden myyntihinta oli alle 40 euroa ja viisi lääkeainetta, joiden myyntihinta oli yli 40 euroa. Tutkimukseen sisällytettiin useampia rinnakkaisvalmisteita, jotta ei suosittaisi tiettyjä valmisteita. Tutkimusajaksi määritettiin kaksi kuukautta ja ajankohdaksi valittiin mahdollisimman kiireetön aika; helmi-maaliskuussa 2009 tehtiin ensimmäinen mittaus (=mittaus ennen viitehinnan käyttöönottoa) ja kesä-heinäkuussa 2009 tehtiin toinen mittaus (=mittaus viitehinnan käyttöönoton jälkeen).

Luotettavuuden takaamiseksi ehtona oli lisäksi, että kaikista työprosesseista tehtiin useita eri mittauksia. Mittaustarkkuuden takaamiseksi oli ehtona, että reseptilääkkeen vastaanotto- ja toimitusprosessin mittaus tehtiin kerrallaan korkeintaan kahdesta lääkevalmisteesta ja samalla kertaa ei otettu muita lääkevalmisteita toimitettavaksi. Keskiarvotuntipalkkojen laskemiseen otettiin huomioon todelliset palkkakulut lisineen.

Tilauksen tekoprosessiin otettiin Oriolan tai Tamron tilaukset, joista yhdistettiin saman päivän aikana tehdyt useat eri tilausprosessit. Keskimäärin tilauksessa oli 120 riviä, keskimäärin aikaa kului 5 s/rivi. Maksuprosessiin kului aikaa keskimäärin riviä kohti 24 sekuntia. Kaikki tutkitut työprosessit kestivät keskimäärin yhtä lääkeainetta kohti yhteensä 5 minuuttia 20 sekuntia. Koko työprosessin kustannus oli keskimäärin 4,54 euroa/ yhden reseptilääkkeen toimituskerta mitattuna sekä reseptuuriin että työaikaan lasketun mittaustavan keskiarvona. Työkustannusten suhteellinen osuus

katteesta oli suhteellisen suuri, jos lääkeaineen myyntihinta on alhaisempi; jos lääkkeen hinta oli alle työprosessin hinnan oli sen myyminen apteekille tappiollista.

Ennen viitehinnan käyttöönottoa reseptin vastaanottovaihe kesti keskimäärin 1 minuutin 8 sekuntia ja toimitusvaihe 1 minuutin 15 sekuntia; viitehinnan käyttöönoton jälkeen reseptin vastaanottovaihe kesti keskimäärin 1 minuutin 5 sekuntia ja toimitusvaihe 1 minuutin 18 sekuntia. Tulokset ennen ja jälkeen viitehintajärjestelmän käyttöönoton erosivat täten tässä tutkimusaineistossa vähän toisistaan, joten tilastollista testausta niiden eron merkitsevyydestä ei sen vuoksi tehty.

Yhteenvedona voidaan todeta, että suhteellisen lyhyet reseptin vastaanotto- ja toimitusajat johtunivat annettavan lääkeinformaation vähäisyydestä. Tutkimusaika olisi voinut olla pidempi, jolloin olisi oletettavasti saatu enemmän mittaustuloksia. Vain yksi viitehintainen valmiste tuli lisää tutkittaviin lääkevalmisteisiin viitehinnan käyttöönoton jälkeen, eikä hintojen muutoksiin tullut eroa muitten lääkeaineiden osalta. Muitten kiinteiden kustannusten, kuten vuokran, sähkön ja ohjelmistomaksujen osuus lääkkeestä saatavaan katteeseen olisi kiinnostava jatkotutkimusaihe.

Avainsanat: viitehintajärjestelmä, reseptilääkkeen toimittaminen, työprosessin kustannukset, kate, tulos, apteekki